

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 350. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_189-txt-shoot-idm9469.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

351 Det ny Aarhundrede begyndte. I 80 Aar havde Gud undt Dannemark udvortes Fred, men nu sendte han Krigen, thi hans andre faderlige Mindelser og Advarsler havde hos Mængden ei nyttet. Under femte Frederik *truedes* Danmark med en Krig af den russiske Peter,*1762. den danske Hær stod alt i Me klenborg under en fransk Høvding, men Peter *døde*. Peter var Hertug i Holsten, og vilde feide, fordi Frederik den Fjerde fratog en af hans Forfædre Slesvig, men nu kronede den gamle Bernstorf sine Fortjenester, ved at bortbytte Oldenburg og Delmenhorst for Vagrien og de russiske Fordringer. Kvægsyge og Uaar havde været i Landet, Kongens Slot og en stor Del af Hovedstaden var lagt i Aske, men Saadant kaldte Man *Tilfælde*, uagtet Man bekendte en Gud, der selv vidner, at ikke en Spurv falder til Jorden uden Hans Villie. De som nægte, hvad Skriften siger, at Landeplager sendes til Straf og Opvækkelse i en ugudelig Alder, fordi de ogsaa indfalde i Tider, der ei ere aabenbar ryggesløse, bør ogsaa nægte, at den Regn som falder efter lang Tørke, er bestemt til at vederkvæge Jorden; thi det regner ogsaa tit, naar vi ei *synes* det gjordes behov. At enhver Plage som ængster Mennesket, gør ham alvorligere er dog ligefrem; at han kan forhærde sig og bespotte, istedenfor at ydmyge sig, er sandt, men hvis Skyld er det? At Pesten, Krigen og Ildebranden i Aarhundredets Begyndelse gjorde Mange mere alvorlige, er klart; at 352 det Samme ei skedte ved dets Udgang, er ogsaa begribeligt, men at dog Noget vaagnede, især ved Fredsbrudet, er ligesaa klart, som det var nødvendigt; thi med Døden lige for Øine, kan Alle dog ikke lægge sig til Sengs; naar det Timelige opgaar i Røg, prædikes dets Forgængelighed høit, og naar det skal værges med Livsfare, mærker Man Savnet af Mod og Kraft og Saligheds Haab. Efter den gamle Bernstorf havde hans Brodersøn, den høiadelige Peter Andreas, styret de udenlandske Sager, og ved den Guds Bistand, hvis Hjælp han ei skammede sig ved at anraabe, under Revolusionskrigen afvendt truende Farer. Han var nu død, vindesyge Købmænd havde misbrugt det danske Flag, til at indsmugle forbudne Varer i Frankrig, og England, som misundte Danmark sin Handel, greb dette Paaskud til Fornærmelser, som maatte have en Krig i Følge. Danmark havde anselige Forbundne, der havde lovet at beskytte de fredelige Folkefærdes Flag, men da en engelsk Flaade gik gennem Sundet til København, sad Sværtig stille, Preusen drev sin gamle Konst, og Ruslands vægelsindede Povel, fik i Sinde, at bekriige den venskabelige Magt. Mørke vare Udsigterne, paa de faste Blokskibe og de flydende Pramme stred mangan Dansk mandelig, og den unge Villemoes beilede sømmelig til en Skrams og Tordenskjolds Hæder; men den engelske Overmagt brød igennem, og Hovedstaden skjald. Nu frelstes Danmark andengang ved en russisk 353 Keisers uformodentlige Død, og hvem her ei kender Guds Finger, er blind, desto blindere, jo mer oplyst han drømmer sig at være. Snart forvandt Folket Skrækken under den tilbagevendte Fred, ja praledede endog; men for øiensynlig havde baade Faren og Feigheden hos Mange været, til at ikke Adskillige skulde begynde at tvivle om Tidens Herlighed, og selv Krigsbulderet gennem Kanoner og Sange oplivede Aanden. En kraftig Røst, som forkyndte Tidens Vanart, maatte finde adskillige aabne Øren, og den kom fra Tydskland. Henrik Steffens, af tydsk Herkomst paa Fædrene, men født herinde af en ægte dansk Kvinde, var et synderlig opvakt Hoved, med en Kraft og Ild i Aand og Ord, Øie og Gebærder, som Ingen skal, men Faa kan bryste sig med. I Tydskland havde han antaget endel af Schellings Meninger, men den halvnordiske Natur skinnede igennem i en langt mere uskrømtet Høiagtelse for kristelig Tro og Levnet. Han kom til Moderlandet og opslog sin Lærestol paa den halvvaagne Høiskole; det var ei slig søvnig Tale han førte, som den der saa tit udgaaer fra Katedre, og nysgerrige Ungersvende flokkedes omkring ham. Faa forstode noget Sammenhængende af hans, med mange Konstord udstafferede Tale, og det var godt, men det kunde Alle forstaa, at han lod haant om den Oplysning der hidtil var udbasunet, at han talte med en forbausende Ærbødighed om Kristus og hans 354 guddommelige Rang, at han haanede den danske Læseverdens Afguder: Kotsebue og Lafontæne og henpegede paa Shak spear og Goethe som anderledes Digtere end den Flok Man nævnede saa; og dette var saare godt. Han kom og svandt som et Luftsyn, det var ogsaa godt, thi han havde vist ellers forvirret, om ei forrykket mange Hjerner; nu derimod vakte han kun Eftertanke; og mangt et Frøkor, som han udstrødte, er vist under Guds Velsignelse i Stilhed opvoxet til at bære god Frugt. Bort maatte han i Guds Navn, men vilde han udgære til en ret, rolig Kristen, maatte vel Danmark og Norge kappes om, at hjembyde denne, deres fælles kostelige Fostersøn. Hæderlig skal i al Fald hans Ihukommelse bevares, indtil Norden glemmer den store Skjald, hvis Harpeslag har forherliget det ny Aarhundrede. Ogsaa denne Skjald, Adam Oehlenschläger, skænkede Gud Danmark paa tvende Maader, thi af tydsk Fædreneæt fødtes han herinde. Indtil Steffens kom, sang han hardtad som de andre Fugle, men dog forkyndte Sluttelse til Evald og Higen mod de gamle Tider en Dybde i Længslerne, som lovede anderledes Syner. Hvad han, uden Steffens, vilde blevet, det veed kun Han som tier, men uden ham, var han aldrig kommet til at synges, som han sang, ei heller kunde da saadant Kvad fundet den Indgang det fandt. Hans første Digte, som udgik, ændsedes kun af Faa og yndedes af Færre, endel af dem avledes ogsaa i en aandelig Rus, men 355 det maatte hver sande, som havde nogen Forstand paa Skjaldskab, at aldrig havde nogen dansk Digter gæret saa kraftig eller lovet saa meget. Hans Poetiske Skrifter ere derimod en Blomsterkrands,*1805. til hvilken Danmark ei, og Tydskland neppe kan fremvise Magen. Hardtad Alt er udrundet af en høi, Meget af en hellig Begeistring, og har sikkerlig virket mere for Kristendommen, end alle Tidsalderens apologetiske Skrifter tilsammen, thi de herlige Digte maatte vække, hvad de aandede: en kristelig *Stemning*. Den søde Enfoldighed i Vaulundurs Saga, maatte hos Mange avle Væmmelse for det høit travende Svulst der kaldtes et smukt Sprog; at det er paa den barnlige Fromheds Vinger, ei paa Kundskabens opdyngede Myretuer, Mennesket kan vinde til Stjernerne, maatte visse lig falde paa Sinde ved mangt et Kvad, medens det i henrivende Toner udlagdes gennem Aladdin; Tidens Vanart og latterlige Hovmod stilledes klart for Øie, ligesaa vel i de muntre Kvad om Freias Alter og Beltseiladsen, som i den herlige Morgenvandring, og saamangen alvorlig Sang om Kristi Livsbillede i den aarlige Natur; og hvor er den Klagesang i den ny Tid, som tør lade sig høre ved Siden af dem over Vahl og Viedevelt. Dog, at der var en Orm, som nagede den

herlige Rose, og vilde, hvis den fik Raaderum, fortære dens herligste Safter, det var synligt, fremforalt i den allegoriske Fremstilling af Kristi 356Liv. Digteren var Kristen, men Tænkeren var det kun halvt, de optraadte mod hinanden i en Række af Dramaer, og Digteren vandt ikke Seier. I Hakon Jarl kæmpe de, men i Palnatoke staar Tænkeren seirende, som en oplyst Mand fra det attende Aarhundrede. Inderlig, men jordisk sværmende Kærlighed besang han rørende i Axel og Valdborg, men selv i Kristkirken saae han ikke Kristus, og misbrugte det høitidelige Sted til verdslige Øiemed. I Correggio skildrede han tro Malerkonstens sørgelige Idræt, at fremtrylle en Skygge af de forsvundne himmelske Skikkelser; i Faruk fremskride herlige Skikkelser, men som Drømmebilleder der svæve i Luften, som om kun i en Feverden Ydmyghed straalende løfter sig over hovmodig Bram. Stærkodder er et livligt Spil uden heel Betydning, og Digtningerne en mat Efterklang af de poetiske Skrifers herlige Toner. Vilde den store Digter dog ihukomme sin første Kærlighed, og hvorfra han er falden, vende om og gøre sine forrige Gerninger! Vil han det ikke, da kommer den som tændte i ham det herlige Lys, hastelig over ham, bortfløtter Lyset og lader ham sidde sorgfuld i Mørke. Gud behøver Ingen af os, men Verden behøver Lys, og skulde da ikke Hver gerne ydmyg lade det Givne skinne for sine Brødre, aldenstund ene det ogsaa for ham selv kan oplære Dødens Skyggedal, og veilede til det forborgne, forunderlige Lys, hvori Herren boer!! Den Fred og den Roes som Ver357den kan give, hvad har den at betyde, naar Verdens Skikkelse forgaaer.